

KLIDOVÁ ÚZEMÍ NP ČESKÉ ŠVÝCARSKO

Stručný komentář k návrhu

únor 2019

Proč se vymezují klidová území?

Klidová území mají zajistit ochranu a nerušený vývoj ekosystémů nebo jejich složek, které jsou citlivé na nadměrnou návštěvnost a rušivé vlivy s ní spojené.

Klidová území versus zonace národního parku

Zonace NP České Švýcarsko stanovená vyhláškou z roku 2002 členila území NP podle přírodních hodnot a na základě odpovídajícího režimu ochrany jednotlivých zón. Územní rozčlenění zón vycházelo z těchto kritérií:

- reprezentativnost z hlediska geologického a geomorfologického a z hlediska biologické rozmanitosti (biodiverzity),
- stupeň přirozenosti lesních porostů,
- návaznost na zonaci NP Saské Švýcarsko,
- usměrnění trendu vývoje využívání krajiny tak, aby nevedlo ke zničení hodnot, pro které byl NP vyhlášen, např. zklidnění nejhodnotnějších částí NP.

Území I. zóny tvořilo 21% plochy národního parku a bylo rozděleno na sedm samostatných částí (viz mapa v příloze), které reprezentovaly převážně přírodě blízké lesní ekosystémy. S ohledem na místní potřeby však probíhaly v území I. zóny také lesnické zásahy, zejm. likvidace nepůvodních druhů dřevin.

Nové pojetí ochrany přírody v národních parcích vychází z novely zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále jen „ZOPK“) přijaté v roce 2017. Tato novela zavedla členění území národních parků podle současného stavu ekosystémů a dlouhodobých cílů ochrany přírody (tzv. **zonace** členící území NP do čtyř zón ochrany přírody). Zároveň nově zavádí i tzv. **klidová území**, která slouží k ochraně ekosystémů citlivých na nadměrný pohyb osob a rušivé vlivy s tím spojené.

Co v klidovém území chráníme?

Citlivé ekosystémy nebo jejich složky, které Správa NP identifikovala, je možné shrnout do těchto hlavních skupin:

1. **pískovcové skalní útvary a na ně vázaná specifická společenstva a druhy** – ohrožen je nadměrnou erozí povrch skal a mechanickým poškozením také unikátní tvary skalního mikroreliéfu; ve vztahu k vegetaci by nadměrným sešlapem a erozí půdy byla v konečném důsledku způsobena likvidace lokálních populací rostlin
2. **vodní toky Křinice a Kamenice jako biotop pro širokou škálu rostlinných a živočišných druhů** – hrozí eliminace vodních makrofyt ve vlastním toku, nadměrný sešlap břehů a změna struktury dna a břehů; v důsledku změn absence úkrytů pro vodní entomofaunu a další drobné vodní živočichy a porušení potravních vazeb; vodní toky fungují jako jedny z hlavních migračních os
3. **cílové ptačí druhy (sokol stěhovavý, čáp černý, výr velký)** – citlivé na rušení především ve svém hnízdním období; v konečném důsledku může mít nadměrné rušení negativní vliv na úspěšnost hnízdění

Citlivé ekosystémy nebo jejich složky se v zásadě vyskytují na celém území národního parku, byť samozřejmě v různé kvalitě a intenzitě. Při vymezování klidového území proto bylo přihlédnuto k dalším faktorům, které vyplývají z metodiky Ministerstva životního

prostředí pro vymezení klidových území, případně i z místních specifik. Konkrétně tedy bylo přihlédnuto k:

- návrhu zón ochrany přírody (především vymezení zóny soustředěné péče o přírodu),
- umístění sídelních útvarů a návaznosti turistických atraktivit v okrajových částech NP (např. Jetřichovicko, Krásnolipsko),
- vazbě na podmínky v NP Saské Švýcarsko (tzv. Kernzone v příhraniční oblasti)
- potřebě usměrnění návštěvnických toků v turisticky nejzatíženějších částech NP (Pravčická brána, Soutěsky Kamenice)

Kde se klidová území navrhují?

1. příhraniční oblast - cílem je zachovat klidový režim v jádrové příhraniční oblasti a vytvořit tak jeden logický a funkční celek spolu s tzv. „Kernzone“ v NP Saské Švýcarsko; hranice je vedena především po značených turistických stezkách (např. tzv. Gabrielina stezka vedoucí k Pravčické bráně); největší změna v průběhu hranice klidových území oproti hranici I. zóny byla provedena v oblasti Dravčích skal, a to z důvodu kompaktnosti území

2. soutěska Kamenice – cílem je ochrana přírody resp. ochrana citlivých ekosystémů a jejich složek v jedné z turisticky nejexponovanějších lokalit NP; hranice klidového území kopíruje skalní hranu soutěsky

Navrhovaná klidová území zahrnují 15,6 % území národního parku. (viz mapová příloha). **Původní I. zóna zaujímal 21% území NP. Navrhovaná klidová území jsou tak plošně menší a nezahrnují již některá dříve nepřístupná území zařazená v minulosti do I. zóny (např. údolí Bílého potoka, Koliště, Mlýny).**

Navrhovaný rozsah klidových území zahrnuje reprezentativní zastoupení citlivých ekosystémů a jejich složek a je minimální pro zachování předmětů ochrany v příznivém stavu, mj. i s ohledem na rostoucí trend návštěvnosti NP. Zájmy turistického ruchu však byly v maximální možné míře zohledněny: stávající síť značených turistických stezek zůstává zachována a umožňuje celoroční přístup i do klidových oblastí (pozn.: na ostatním území národního parku je vstup návštěvníků umožněn i mimo značené trasy). Okrajové části NP navazující na sídelní útvary nejsou režimem klidových území nijak dotčeny (s výjimkou územně omezeného prostoru soutěsky Kamenice).

Přehled vymezení klidových území podle obcí:

Obec	původní I. zóna (ha)	navrhovaná klidová území (ha)
Hřensko	625,96	502,12
Janov	9,05	0,50
Růžová	111,43	30,57
Srbská Kamenice	45,87	0
Jetřichovice	682,05	407,06
Chřibská	0	0
Doubice	130,06	298,83
Krásná Lípa	0	0
Staré Křečany	48,27	0
celkem	1652,69	1 239,07

Jaká omezení v klidových územích platí?

Pohyb osob v klidovém území je možný pouze po cestách nebo trasách vyhrazených orgánem ochrany přírody (tj. Správou NP). Zákaz neplatí pro zákonem vyjmenované osoby a subjekty v souvislosti s plněním jejich povinností (např. vlastníky a nájemce pozemků, složky integrovaného záchranného systému, správce vodních toků apod.).

*Poznámka: Dle ZOPK může Správa NP při vyhrazení cesty nebo trasy v klidovém území stanovit podmínky týkající se rozsahu, způsobu a času pohybu na dané cestě nebo trase. **Vyhrazené turistické trasy v klidových územích v NP České Švýcarsko jsou však navrženy s celoroční platností a bez omezení.***

V klidových územích je k vyhrazení navržena síť značených turistických tras pro pěší a cyklisty. Byl zachován stávající rozsah značených tras, který zajišťuje nezbytnou ochranu citlivých ekosystémů a zároveň zachovává přístup k hlavním turistickým cílům.

Řešen byl i přístup k horolezeckým objektům v klidových zónách. Horolezecké přístupové trasy budou mít režim shodný s režimem vyhrazení skalních objektů pro horolezectví, tzn., že naprostá většina horolezeckých terénů v klidovém území bude po část roku nepřístupná (od 1. 3. do 31. 7.). Důvodem tohoto opatření je především zajištění klidu pro hnízdící ptáčí druhy vázané na skalní stěny (sokol stěhovavý, výr velký, čáp černý).

Turistické značené trasy a přístupové horolezecké trasy budou vyhrazeny samostatnými opatřeními obecné povahy vydanými Správou NP České Švýcarsko.

Jaký je postup při projednávání a schvalování klidových území?

1. Správa NP připravila návrh klidových území, který byl schválen MŽP a doporučen k projednání a dohodnutí s Radou NP.
2. S návrhem klidového území Správa NP seznámí členy Rady NP, širší veřejnost a zájmové skupiny. Správa NP umožní uvedeným osobám uplatnit k návrhu připomínky, které vypořádá, případně zapracuje. V případě provedených změn bude tento dokument opětovně předložen MŽP k odsouhlasení.
3. Návrh klidových území bude dohodnut s Radou NP (§ 20 odst. 3 ZOPK). Nedojde-li k dohodě, předloží Rada NP prostřednictvím Správy NP neprodleně tento rozpor se svým stanoviskem MŽP. MŽP může na základě shromážděných podkladů návrh upravit. O změnách bude informována Rada NP.
4. Výsledný návrh klidových území Správa NP předloží MŽP k přípravě návrhu opatření obecné povahy a k následnému projednání dle správního řádu. Správa NP současně provede projednání návrhu a následně vydá opatření obecné povahy o vyhrazení cest a tras v klidových územích.
5. Správa zveřejní obsah opatření obecné povahy jako součást návštěvního řádu (v souladu s § 19 odst. 2 ZOPK). Správa dále zajistí vyznačení hranic klidových území národního parku.